NOVICE
kmetijskih, rokodelnih in narodskih rečí.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj **IX.** V sredo **29.** prosenca (sredozimna) **1851.** *List* **5.**

Snubač na ponudbo.

(Pustna kratkočasnica.)

Iz moje ženitve
Nič letas ne bo, —
Oh! kozje molitve
Bo zuč'lo me to!

Prezale ženice
Pa brihtne glavé
In zraven petice
Jez išem, — se vé.

Alj, gora zelena!
Zmed toljko deklét
Je redko sajena,
Vse tako imét'.

Sim priden, priljuden
In prav korenjak,
Tud nisim ostuden,
Le redek je tak.

Pri meni bi žena
Imela nebó,
Težava nobena
Ji z mano ne bo.

Naj meni verjame,
Še pestval jo bom;
Če Bog me vzame,
Ostane ji dom.

P—n.

Kako ravnati, de se lepo zélje priděla?

Kdor lepo zelje imeti želí, de bo debele, plašate in terde glave storilo, si mora:

1. dobro séme oskerbeti. Seme bo pa le tisto dobro, ki se je iz takih lepih glav pridelalo; torej ni dobro, zelniga semena od kogar bodi kupovati, temuč treba je, ga domá pridelati, ali pri komu iskati, od kteriga se vé, de je dobriga pridelal. Tako dobro seme se mora

2. na dobro oskerbljeno zemljo o pravim času sejati. Zemlja za setev zelniga semena mora biti z ovčjim ali svinskim gnojem dobro pognojena. Goveji gnoj je že slabeji za to, narslabši pa je konjski, ker se v takim gnoju veliko zemeljskih bolh zaplodí, ki potem nad mlade sadike (flance) sežejo. Zemlja mora biti skerbno z lopato orahljana; vsake zeli ali trave očedena; še vsaka grudica se mora dobro razdrobiti, de bo cela grêda globoko vsa rahla in perhka. V gredo tako oskerbljeno se mora seme sejati drugo polovíco sušca berž ko je mogoče, nardalje do ivnahti. Sejati se pa mora zlo redko, de bodo sadike krepke. Kakor hitro je seme v zemlji, se cela greda dobro pokrije, z hojkinimi ali brezovimi vejicami, ki se tako dolgo na gredi pustijo, de se sadike perkažejo. Po tem se poberejo, in po celi gredi med mlade sadike potaknejo; drugači bi jih solnce preveč peklo, bi slabe ostale in venile. Tudi se mora greda pridno in pogosto kropiti, de bo mlado zeliše ložej raslo, in de ga bolhe ne ujejo. Ta skerb je tako dolgo potrebna, de sadike po troje ali čvetero peresic dobijo. Na to se vejovna odvzame, in greda dobro opléve in vsake zelí očedi. Tako oskerbljene sadike se zdaj pustijo, dokler de čas pride, jih v zélnik presaditi. Zélnik pa mora

3. dobro zemljo imeti. V pešnati zemlji in ilovki ne bo kaj prida zelja zraslo. Nekoliko mokre njive so za to narbolji. Zelnik se mora posebno dobro pognojiti; nar bolji gnoj je goveji, svinski, ali pa obá vkup. Konjski je posebno v bolj mokrih létih tudi dober, sosebno pa od takih konj, ki oves jedó. Čez vse dober bi bil gnoj iz odpadov (straniš ali sekretov). Pognojí se dvakrat, narpoprej o jeseni, kjer se prav globoko izôrje. Čez zimo se bo zemlja razzebla, in po mrazu sama razrahlala; tudi gnoj bo sperstenil, de bo treba vdrugič orati. Ko bi pa o jeseni ne bílo mogoče, zelnika izorati in pognojiti, se to naj vsaj pred suščam zgodí, dokler še zemlja kaj zmerzuje, de se vsaj nekoliko razzebe. Ko bo že čas sadike saditi, se spočíta zemlja povléče, spet dobro pognojí in globoko, kolikor mogoče, izorje. Zdaj se lepi visoki ogoni (visoke brazde) napravijo; ko bi bila zemlja preplitva, se bolj vkup zvléče, če se tudi širji razgoni naredijo. Zemlja mora biti vglajena in razrahlana. Zdaj pride

4. delo sajenja. Sadí se o svetim Erazmu, ali ko bi vreme branilo, vsaj pred sv. Antonatu. Sadike se sadijo moško stopinjo vsaksebi, de bo potem zelje prostor imélo, se dobro razširiti. De bi pa vsaka sadika enaki prostor imela, se po celim ogonu po dolgim narpoprej ena versta sadík moško stopinjo ena od druge nasadí; po tem se začne saditi druga versta, pa tako, de si sadike perve in druge verste ne bodo navštric, ampak, de bodo ravno v sredi od sadik perve verste. Na to se sadí tretja versta, ktere sadike pridejo ravno navštric s sadikami perve verste; šterta bo navštric drugi, peta tretji in pervi, šesta šterti in drugi i. t. d. Tako ima vsaka sadika okolj in okolj zlo enak prostor, in se tako lahko na okroglo razprostrí. Desi veliko prostora prazniga ostane, se bo do jeseni vse tako razraslo, de izmed zelja zemlje viditi ne bo.

Saditi se pa ne sme o dežju, ampak o suhim vremenu, zato, de se koreninice celo nič ne pokazijo. Zato tudi ni dobro, jim s klinam jam narejati, in jih po tem v nje tlačiti. K temu ni drujiga potreba, ko de se z matiko perst od jutra vzdigne, sadika ondi položí, in perst na njo nazaj izpustí. Celo deblice se mora z zemljo pokriti, tako de same peresca vùn gledajo. Kadar je delo storjeno, se vsaka sadika rahlo z vodo zalíje, ako se ravno h dežju ne napravlja. Nobena sadika ne sme po konci stati, temuč vsaka mora proti jutru obernjena ležati, de po tem po gnojni zemlji korenine poganja, in si živeža dobíva. Sadika, ki je vsajena po

konci, kar navdol korenine žene, ki kmalo do mertve zemlje pridejo; in ker živeža zadosti ne dobijo, začne sadika slabeti, naredi celo majhino glavo ali pa same vehúte. — Kadar je vse tako naravnano, se mora

5. zélnik čez 4 tedne okopati. Pri tem delu se mora vsaka sadika čedno orahljati, in kadar je vse orahljano, spet nazaj položiti, tako de bo proti jutru ležala. De se bo ložej proti jutru vravnati dala, se izpod nje eno matiko perstí vzame, in na njo noter do peresic poklada, kar jo spet v tla vpogne. Ko je enkrat to delo storjeno, po tem se zélnik pri miru pustí noter do sv. Jerneja. Tačas se zél in trava popléve, okopati pa se ne smé več, ko le imenovani četerti teden po sajenji. Večkrat okopati in sadike meziti storí, de si korenine ne morejo nič prav pomagati, in de zelje oslabí, sosebno o suhih létih. Ravno tako škodljivo je, véhe iz zelja muliti, poprej ko je zrelo.

Kdor takó ravná, bo pridelal veliko lepši zelje, kakor se sploh vidi. Glave bodo velike, plošnjate in terde. Naj ne bo nikomur žal za nekaj več gnoja, ki ga je pri takim ravnanji potreba. Na enako velikim kosu zemlje ne bo pridelal, naj ga posadí ali obséje s čimur hoče, de bi bilo toliko vredno, kakor zelje.

Jaz ravnam tako (večidel po sostavku g. J. M. Pfistererja iz 38. knjižice, str. 305. Štajarske kmetijske družbe) že 8 lét, in vsako léto sim dobil obilno lepih glav, tudi tačas ko zelje sploh ni dobro storilo. Odločim tudi nekaj več zemljiša za zélnik, kakor je sploh navada; ene léta sèm toliko, de bi poldrugi mernik setve na-nj padlo; in zelja dobim, de se ga — samih lepih glav dvé veliki kadí nariblje, veliko vehovja se nasuší za svinje na zimo, in še se ga prodá, de se lep krajcar skupi — lansko jesen 13 goldinarjev. Tako lepo belo zelje tudi ne potrebuje toliko zabéle, kakor černo in terdo.

Iz vsega tega vsaki lahko sklene, de je dobiček, na ta pridelek več skerbí obračati, kakor se to sploh godí. Stojan.

Od Bohinja kàj.

(Konec.)

3. Živinoreja. Nar veči premoženje Bohinjci v svoji živini — govedi in drobnici imajo. Manj premožni kmetovavci po 4—6—8, bolj premožni pa po 12—16 in še več samo krav redé. (Le snažili naj bi jih malo bolj!) Zató pa tudi toliko masla napravijo, de ga na léto gotovo po tavžent centov iz Bohinja — večidel v Terst — izvozijo; posebno, ker ga sami prav malo vžijejo, de ga le več skupej spraviti in prodati zamorejo. Zraven tega jim pa pri domačíi tudi sir veliko odrine, ki ga v planínah delajo — se vé de bolj pustiga, ker bi scer masla napravljati ne mogli. Bohinjci v vsih treh farah svoje planíne imajo, po kterih, kakor se gorkota naraša in rast zmiram više pomika, iz bližnjih v daljniši in višji planíne s svojo živino gredó. Nar daljniši planíne imajo na „belím polju“ (od beliga kamna in peska tako imenovanim), kjer po navadi le šest tednov ostanejo. Iz daljniših planín pridejo o sv. Jerneju, iz bližnjih pa o sv. Martinu nazaj, nekteri pa še le o Božiču, ker planínsko senó v stajah pušajo in na mestu živini pokladajo, de jim ga ni treba domú voziti ali vlačiti.

4. Rudarija in ogljarija. Veliko bogastva Bohinj gotovo tudi v rudarskih jamah ima, ki se v vsih treh farah najdejo; nar boljši in nar zdajniši jame za rudo pa utegnejo biti na „rudnim polju“, ki ima od tod tudi svoje imé. Ko po toliko krajih — zlasti moški — pozimi nobeniga zaslužka nimajo, si v Bohinju ta čas z vlačenjem in vožnjo rude in oglja, ki ga čez léto za fužine pripravijo, veliko zaslužijo. Nekoliko se jih tudi z žebljarijo ali kovanjem žebljev preživí. Sploh je pa enkrat že v „Novícah“ omenjeno bilo, koliko baron Cojzove fužine Bohinjcam k preživitku pripomorejo, in de bi jih brez tega pripomočka prav veliko v Bohinju živeti in obstati ne moglo.

De tudi omiko nekoliko v misel vzamem, je zlasti veselo slišati in prepričati se, de si ondotni duhovni gospodje, učeniki in šolski prijatli za keršansko izobraženje, vljudno zaderžanje, za umsko in djansko izučenje mladosti le naprej posebno veliko prizadevajo. Kar vsaciga pošteniga kristjana v serce veseliti mora, je na dalje tudi to, de vkljub brezbožnim šuntarjem in zapeljivcam, kteri v doségo svojih hudobnih naménov skor povsod ljudí ob zaupanje do duhovšine pripraviti išejo, se ljudstvo v Bohinju nikakor ni motiti in bégati dalo, in je vse tri gospod fajmoštre še za županijske svetovavce izvolilo. Očitne hvale in posneme je vredno, de si obdvojno županijsko predstojništvo, v Srednji-vasi in na Bistrici, za vse, kar je v pravi prid in blagor ljudstva, toliko in s toliko skerbjó prizadene. Tako je že marsiktere postave dalo, ki so od kantonskiga poglavarstva že poterjene in razglašene: de se po kerčmah pozno v noč in med božjo službo v odvernjenje nerodnost in pohujšanja nikdar točiti ne smé, in de bodo prelomljevavci te postave ojstro kaznovani — de bo vsak, kdor bi se ponoči kod vlačil, nôrel in razsajal, odločeno kazen v denarjih plačati mogel — ravno tako tudi vsak, kdor bi se med božjo službo brez praviga vzroka zunej cerkve potikal — od vsakiga hloda ali stoka, kteriga bo kdo prodal, bo nekej v srenjsko denarnico odrajtati mogel — kako je zastran varnosti z ognjem ravnati i. t. d. Že iz vsiga tega se vidi, de pridno in za občinski blagor vneto predstojništvo županije veliko dobriga storiti in vpeljati zamore, in de so taki skerbni župani in svetovavci za ljudstvo v resnici veliki dobrotniki. P.

Kaj našim šolam manjka.

Vprašanje je znamenito za vse verste ljudstva, kar se tudi vidi iz vsakdanjih svetov zastran šol. Ne samo pri nas se o tem dosti govorí, tudi Nemci imajo o popravah šol celo knjigovno, in vender so tudi njih prave, dobre šole zlo redke. Rekel bo kdo, da pri nas pravih učiteljev, da dobrih knjig manjka, da imajo učitelji premalo plače, da se slovenščine premalo upotrebuje i. t. d. Vse to, je zares, opovíra dobrih šol. Ali če se vse te opovíre odpravijo, vender še ne bomo imeli dobrih šol, dokler jim rečnosti (realnosti) manjkalo bode. Rečnost in zopet rečnost je, ktere našim šolam manjka. Vse drugo je dobro, ali vse drugo bo dano, bo izviralo iz glavniga. S samim pisanjem, branjem rajtanjem, keršanskim naukam brez rečnosti ni nič in ne bo nič praviga. V drugim članku si bom prizadjal, dokazati, de je rečnosti potreba, in kako se ima počasi in pomalo našim šolam pomagati.

V Pragi. Vitezl. Ž.

Kaj počnè slovensko družtvo v Ljubljani?

Ker ima slovensko družtvo le en občin zbor vsako léto, v kterim se njegova delavnost naznanjuje, mislimo častitim udam vstreči, ako jim med létam ob kratkim povémo, kaj družtvo počnè.

1. Po poslednjim zboru je tretji zvezik „slovenske gerlice“ na svitlo dálo.

2. Slovensko berilo za 1. gimnazijalni klas je bilo po g. udih slov. družtva izdelano, in odborniki slov. družtva so natís vredovali.

3. Nemško-slovenski del slovenskiga be-

sednjaka (slovarja) se dan na dan pridno izdeluje in bo še pred veliko nočjó iz pervih rók dodelan.

4. Zemljovid v dveh ravnokrogih (Planiglobien) za domači in šolski podúk slov. ljudstva se za kamnotis pripravlja, kteriga smemo o nepredolgim času pričakovati.

5. Zgodovína slovenskiga naroda, po domače (populär) za slovenski narod zložena, se piše.

Letopísa ni družtvo pozabilo, kakor se tudi pripravlja za izdajo 4. zvezka „gerlice“ — ali prevdariti se mora poprej: ali bo tudi družtvina denarnica za izdajo vsiga tega dostojno zmožna. — Iz vsiga pa se razvidi, de slov. družtvo ne derží križama rók, in de je brez šuma v koristni delavnosti zapopadeno.

Čeravno se število rodoljubih mož, ki so družtva udje, pomanjšalo ni, bi vunder želeli, de bi se družtvu še več novih udov pridružilo, de bi se denarnica še bolj okrepčala za natis koristnih knjig, zemljovidov i. t. d.

Scer je družtvina bravnica previdena z lepo množico časopisov v postrežbo udam.

To je sedanji stan slov. družtva, ki šteje mnogo slavnih in visoko častitljivih mož. Dr. B.

Novičar iz slovenskih krajev.

S Pohorja 22. pros. 1851. — *a* — Če je pri nas ravno zlo huda za péneze, ino ima vino veliko ceno, da si ga je težko kupiti, je vemdar zdaj več pijancov viditi, in — v sramoto bodi povedano — žganje se žrè. Gder bodi, postajajo nesrečne žganjske kerčmúre, da se Bogu smili. — Ljudje se toliko tožijo ino pravdajo kakor bi navlaš hoteli novo sodstvo izkusiti. — Zlo živo se vže zdaj čuti, da so naše županije zastran stroškov ino vsakterih neprilik premale skrojene; da pa županije v čisto slovenskih krajih nemški pisarijo, in ljudem, ki le slovensko razumejo, nemške spise v roke dajo, je živa priča, kako silno so bile slovenske šole dosihmal zanemarjene, da so ljudje pri volitvi župana le na to gledali, de zna nemški pisati, misleči, da je zavolj tega modrejši — od njih. Zdej pa tožijo, da prejetih pisem ne razumejo. Taka je! G. Vilharjevega „koledarja“ ne morem dobiti — oj slabo knjigoteržtvo Maribora z Ljubljanoj! Naše kmetovske učilnice, če so ravno še vse po starem kopitu, kakor negda, se v tem oziru popravljajo, ker se učenci množijo. Srečni ste, vi ljubi bratje, Krajnci ino Korošci, vam so potrebne ino spodobne šolske bukvice — Teržaške najmer — ukazane bile; gdo li bode pak nam Štajarcem kaj toliko potrebnega ukazati vedel? Ino da se merica žalosti napolni, še oznanim, da je te dni pridni rodoljub, kteri se je vseh Slavenskih narečij skerbno učil, umerl: gosp, J. Požar, podžupnik na Spodnji Poljskavi, še le pervo léte v pastirjenju.

Iz Tersta 22. pros. V 4. listu „Novíc“ se bere iz Tersta: „Lansko léto smo imeli v Terstu pri latinskih šolah slovensko učilnico, ali od časa, ko se je g. Macun v Zagreb preselil, je tudi slovenska učilnica zaostala.“ Resnici čast! Visoko ministerstvo uka je vstanovilo pri tukajšnih latinskih šolah posebno slovensko učilnico, v kteri se je bilo začelo učiti že 30. novembra p. l. in se neprenehama uči vsaki teden 4 ure, in scer v sredo in saboto od 2 do 4 popoldne.

Dr. Rojc,
začasni učitelj slov. jezika pri gimnazii v Terstu.

Iz Notranjskiga 21. pros. Danas moram Novícam naznaniti domovinski list clo nove baže. Pred nekimi dnevi pride k županu na V. neki človek, srenjak tiste županije, in ga prosi, de bi mu za popotovanje v ptuje kraje in druge kronovine domovinski list naredil, Župan mu na tò odgovorí: „Prijatel, jaz scer pisati ne znam, pa bova že naredila, de bo prav! Župan vzame potem za en pavc debel klinc, naredi robaš, ter ga na več krajih počez zareže, ga potem podolgama na dvoje prekolje, in en del preklaniga klinca shrani, druziga pa prosivcu izročí, rekoč: „Vzemi ta klinc in ga dobro zhrani; kadar boš spet domu prišel, ga pernesi meni ali pa mojimu nasledniku pokazat. Če se bo tebi izročeni klinc v zarezah in v vsim tistimu primeril, kteriga sim shranil, boš ti zopet za domačiga spoznan; če se pa klinca eden drugimu primerila ne bota, ti pa pomagati ne bom mogel.“ Prosivec vzame klinc in se ž njim na pot podá; tode ker si s klincam popotovanje pomagati ni mogel, jo je bil kmalo domu pritiral. — Omeniti moram častitim bravcam, de to ni kaka godčevska pravlica, ampak de je čista resnica. V celi srenji na V., ktera okolj 380 srenjanov šteje, zvunaj gospoda duhovniga nobeden pisati ne zna. Tù se že spet pokaže velika velika potreba narodskih šol po deželi.

Iz Notranjskiga. — *a* — Po tem ko so mogli otroci, kolikor jih ni imelo abecednikov, delj časa na nje čakati, dobim po mnogokratnim popraševanji „abecednik za šole po kmetih“ v novim pravopisu, in z novimi oblikami, na Dunaji natisnjen. Ob strani je opomba: „V očitnih šolah se je, ako ministerstvo izjeme ne dovoli, le zapovedanih s štempelnom zaloge zaznamvanih bukev poslužiti.“ V ti reči bi brez ponovljeniga pretresovanja: ali v šolske abecednike grejo gramatikalne skušnje novih oblik ali ne, — šolske nadzornike in gospode na Dunaju sosebno poprosili, de bi se pri natisku bukev, ktere so za šole zapovedane, bolj in skerbnejši pazilo. Kar namreč natis tiče, sta precej na pervi strani v malih čerkah dva poglavitna pogreška: *nj* je izpušen, in *z* namesto *ž* postavljen; čisto brez pomote tudi velike čerke niso; ravno tako so v zlogovnici, kolikor sim naglo pregledal, nekteri pogreški. Kar tiče Teržaške bukve so tako dobre in pripravne, de tacih ob takim času ni bilo pričakovati. Vender bi bile tudi v teh nektere reči popraviti, ako bi se vnovič natiskale. V povesticah je precej italijanizmov po tistim znanim kalupu: „sim storil storiti.“ Sèm ter tjè je zlog za otroke nekoliko pretežaven, in pa lokalizem „mej“ namesto „med“ je skoz in skoz, kteri zavoljo svoje nenavadnosti precej kazí. Druzih Teržaških bukvic nisim posebej prebiral.

Novičar iz Ljubljane.

Somenj sv. Pavla v Ljubljani je bil veliko slabeji, kakor scer; vidi se, de zavolj slabe lanjske létine ljudém denarja manjka. Govéje živine so pa silno veliko na prodaj prignali, ktero so lahko in po višji ceni, kakor scer, prodajali, zato ker je zopet veliko Lahov privrelo, ki so po lepih volih mahoma planili. Cena govejiga mesa v Ljubljani je o drugi polovici tega mesca na 10 krajc. postavljena bila, čeravno so se mesarji zoper to ponižanje zlo ustavili; mestni odbor, pri kterim se je Dr. Ahačič posebno krepko obnašal, jih je, z oziram na ceno po deželi in na sedanji zimski čas, za ta mesec na gori imenovano ceno zavernil. — Novo izvoljeni nadzornik naših národskih šol g. Dr. Močnik je pretekli teden, ko je neke dni na Dunaji pri posvetovanju zastran prenaredbe narodskih šol pričujoč bil, v Ljubljano prišel. — Obraz Dr. Knobleherja, kteriga potovanje po Beli Reki po nemškim g. Dr. Kluna je že na svitlo prišlo, vidimo v Ljubljanskih bukvarnicah, prav izverstno izdelan, na prodaj. „Svojim rojakam v spomín“ je podpís tega obraza, ki je slavnimu možu vès podoben. — Z veseljem naznanimo, de je naš iskreni domorodec g. Potočnik, c. k. vradnik cestništva in Litijški župan, od g. Goldensteina malani obraz rajniciga Dr. Prešerna kupil, kteriga bo na Dunaj imenit-

nimu Kriehuberju poslal, de bo po tem več kamnotisov napravil, ki bojo Slovencam drag spominek na rajnciga slavniga pevca. Pri ti priliki razodenemo očitno željo, de naj bi se prihodnji „koledar slovenski“, ki ga je naš Miroslav Vilhar izdajati pričel, z obrazi slovenskih pesniških pervákov po kronologijskim redu, namreč: z Vodnikam, Prešernam in Koseskigam ovenčal. Slednje léta naj pridejo drugi slavni slovenski pisatelji na versto, ker tudi mi — po izgledu druzih narodov — imamo dolžnost, obraze zasluženih slavnih rojakov v spominu ohraniti. — Krasne „Zvezdice“ od Radoslava Razglaga mladeži jugoslavenskoj posvečene in v Gradcu natisnjene, smo dobili te dni tudi v Ljubljano. Drugo pot bomo od njih kaj več povedali. — „Zgodbe sv. pisma, ki jih je naš izverstni pisatelj g. L. Jeran po sporočilu Teržaške šolske vradije izdelal, so že v 20 pôlah natisnjene. — Ministerstvo kmetijstva je poslalo naši kmetijski družbi za Njemu poslani kmetijski koledar pohvalno pismo, rekoč: „ministerstvo iz tega razvidi, kako se Krajnska kmetijska družba trudi, dobro in občnokoristno po vsih potih razširjevati in spodbujevati.“

Novićar iz mnogih krajev.

Pri našim ministerstvu se je sprememba zgodila; g. minister pravosodja, vitez Šmerling je iz ministerstva stopil (zakaj? se nič prav ne zvé) in cesar so namesto njega dozdanjiga druziga predsednika vikši sodíje, viteza Karlna Kraus-a izvolili, ki je stareji brat ministra denarstvu. — Vojaki se že iz Českiga domú spušajo; sliši se, de se jih bo vsih skupej 30,000 domú spustilo. — Ban Jelačič je 20. t. m. iz Dunaja v Zagreb prišel. — Zbor za posvetovanje dacne tarife na Dunaji posvetuje svoje predloge naglo; drugo pot bomo kaj več od tega povedali. — Več avstrijanskih škofov in nadškofov je razpisalo daríla za bukve keršanskiga nauka v gimnazijih svojih škofij. Darila so po 700, 1500, 1600 in 2400 gold. — Ministerstvo kupčije je ukazalo, prevdariti, kako naj bi se močirje poleg Celjovca na suho djalo. — Osnova novih postav zakóna je dokončana; posvetni zákon je ovveržen. — Poslednje božične praznike so v samim Madridu, poglavitnim mestu Španjskiga, čez 36,000 golobov pojedli, ker so na Španjskim o božiču golobje to, kar pri nas potíce in kolíne. — Po Ogerskim se toliko roparjev in morivcov okoli klati, de je po nekterih stolicah nagla sodba oklicana. — Slavni prof. Dr. Jan. Kollar je razglasil napoved slovenskih starín iz Laškiga, pod naslovam: „Staroitalia Slavjanska.“ Celo delo bo obseglo 100 pôl in okoli 400 kamnotisov. Kollar pravi: „Vsi narodi, ki so sedaj na Laškim bivali, imajo svoje popisnike; le slavjanski veneto-ilirski, čeravno nekdaj nar obširniši narod na Laškim, je še brez nabiravca svojih spomenic.“ — V Parizu se deržavni klopčič vedno bolj zapleta. — Na Dunaji razsaja náhod in kašelj v podobi tiste bolezni, ki se grip imenuje.

Gospodam pisateljem in založnikam slovenskih knjig.

Slovensko slovstvo se je poslednji čas močno povzdignilo in pogostama izhajajó slovenske bukve na dan. K razširjenju na svitlo danih knjig bi tudi jez rad pripomogel. Za to prosim

1) vse g. pisatelje slov. naroda, naj bi mi od vsih ali že na svitlo danih ali za izdajo pripravljenih bukev nekoliko iztisov (eksemplarov) za prodaj izročili, ali mi saj pogodbe in bukvarnice naznanili, kako in kje se njih knjige dobé;

2) g. založnike in bukvarje slov. knjig, ki dosihmal z menoj še niso v zavezi, pa prosim: naj mi pod frankiranim križnim zavitkam (frank. Kreutzband) imeník slov. tistih knjig naznanje dajo, kterih imajo v zalogi, in s kterimi pogodbami mi jih v prodaj izročiti hočejo.

Nasproti pa obljubim g. pisateljem in založnikam, ki mi slovenske knjige pod dostojnimi pogodbami izročé, de si bom prav pridno prizadeval za prodajo izročenih bukev in natanjko ob odločenim času plačila odrajtoval.

Nadjam se, de mojo ponudbo, ktera ni gola bukvarska špekulacija, bojo vsi g. pisatelji in založniki radovoljno sprejeli, ker zadéva razširjenje slovenskih bukev po slov. deželah.

Karl Sohar, bukvár v Gorici.

Pričujoča ponudba je zares hvale vredna, in poterdi potrebo vzajemnosti (Wechselseitigkeit) med slov. pisatelji in bukvarji, od ktere pa pri nas še ni duha ne sluha, čeravno so „Novíce“ že tolikrat koristnost take vzajemnosti ne le za slov. slovstvo temuč tudi njeni dobiček za knjigarstvo dokazale. Še zmirej se slíšijo tožbe, de se ne dobijo slov. bukve v slovenskih mestih, ali pa le z veliko težavo. Kdaj bo téh pravičnih tožb konec? Pred ne po naših mislih, dokler v kakim večim slovenskim mestu (Ljubljana bi utegnila, ker je v sredi, zató nar bolj pripravna biti) ne stopi kak bukvar na noge, in ne osnuje s svojimi tovarši po vsih slovenskih mestih vzajemnost za prodajo slov. knjig. Vsak bukvar bi se mogel zavezati, de vsake slov. bukve, ki jih on po pisatelju v zalogo dobí ali ki jih je sam natisniti dal, pošlje vsim bukvarjem te zavéze v prodaj. Tako bi vsak bukvar vse slov. bukve v zalogi imel, in vsak pisatelj, ki je kakošne bukve v kterim koli kraji na svitlo dal, bi si zamogel gotov biti, de se bojo njegove bukve povsod na prodaj dobile. Naznanovanje novih knjig bi se po tem takim tudi polajšalo, ker, če bi jih le eden naznanil, bi se že vedilo, de se dobijo pri vsih. Taka zaveza med bukvarji bi se dala prav lahko doveršiti, če bi se le en bukvar te rečí resno poprijel in to reč sprožil.

Kakor naj bi se po vsih slovenskih mestih vse slovenske bukve dobívale, tako naj bi pa tudi saj en bukvar poglavnih slovenskih mest stopil v zavezo z bukvarji druzih slovanskih mest, kakor z Zagrebam, Prago i. t. d. de bi se takó slovenske knjige tam, une pa pri nas lahko dobivale. Vred.

Slovenske besede

v Liburnii (Istrii) po g. Jak. Volčiču nabrane.

Pléta Falte, — izčirica Wimmerl an der Zunge, von čir Aas, — pelajca Gängelband, — pičalj Punkt, — tružba Weinsatz ím Fasse, — madvína Lager wilder Thiere, — hripel Nasenscheidewand, — šur Korkholz, — žur Molken, — kovašić junger Hase, — nercati murren, — olita das Gedärme, — puh Mundmehl, — peršivo mürbe, — izneravice unverhofft, — nabrodati einsehiffen, — opažuliti abbrühen, — izvesiti vom Hängen herabnehmen, — brigača ein Gut, worauf ein Kirchenbeneficium haftet, — bluta ein Gesehwür bei Pferden (wo?), — rakno Todtentuch, — raknic Regentuch, — satnik Gemeindediener, — pal Brand an Bäumen, — pèrn Kopfgrind, — pèrnast grindig, — gaván hölzerner Schlüssel, — kostnica Todtenkammer, — žara Urne.

(Dalje sledi.)

Slovó.

Nemila smert mi je zaporedama otroka in ženo vzéla. To mi je tako žalost prizadjalo, de sim nanaglama Ljubljano zapustil, — brez de bi bil od svojih dragih prijatlov in znancov slovó vzel. Poslovim se tedaj pri vsih s temi versticami, ín se tudi vunanjim, ki so do mene o boleznih zaupanje stavili, za to serčno zahvalim. Dr. Hauška.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*